Verenigingsjaar 1953 23e Jaargang, No 4 December 1953

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

REDACTEUR: J. DAAMS * JAC. OPPENHEIMSTRAAT 22 * EINDHOVEN

HET BESTUUR DER NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

Dr A. F. M. REIJNDERS, *Voorzitter*, Kapelweg 140, Amersfoort.
G. D. SWANENBURG DE VEYE, *Onder-voorzitter*, Nassauplein 5, Alkmaar.
Mej. J. P. S. SMIT, *Secretaresse*, Nic. Maesstraat 135, Tel. 711264, Amsterdam-Z.
G. L. VAN EYNDHOVEN, *Penningmeester*, Floraplein 9, Haarlem. Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.
Prof. Dr O. F. UFFELIE, *Bibliothecaris*, Lessinglaan 88, Utrecht.
De *contributie* der Vereniging bedraagt f 6,50, voor huisgenootleden f 3,25.
De *Mededelingen* moeten afzonderlijk worden gecontribueerd.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 20 NOVEMBER 1953

Aanwezig waren het bestuur, behalve prof. Uffelie en 23 leden. Bij de opening herdenkt de voorzitter de overleden leden mej. S. de Lint en de hr Tuymans. Hierna worden de notulen van de vorige vergadering voorgelezen en goedgekeurd. Bij de ingekomen stukken is een brief van het Bataafs Genootschap inhoudende de mededeling, dat dit Genootschap f 500,— toezegt voor de studie van de hr Imler over Franciscus van Sterbeek. Punt 3 van de agenda (zie vorig nummer) wordt nog eens door de voorzitter toegelicht, waarna nog enkele opmerkingen van de leden volgen o.a. dat de statuten geheel zullen moeten worden herzien evenals het huishoudelijk reglement. Er wordt gediscussieerd over de wenselijkheid van het wel één maal herkiesbaar zijn van het dagelijks bestuur of alleen van secretaris en penningmeester.

Ten slotte wordt gestemd over de volgende voorstellen:

1. Geen wijziging.
2. Wijziging.

a. Voorstel van het bestuur. Het bestuur zal bestaan uit minstens 5 leden, zittingsduur wordt omschreven in het huishoudelijk reglement (in de zin van het bestuursvoorstel).

b. als voren, doch secretaris en penningmeester hebben het recht zich eenmaal hierkiesbaar te stellen (ter wille gewenste permanentie).

Voorstel 2*b* krijgt 18 stemmen, voorstel 2*a* 2 en voorstel 1 geen stem. In stemming wordt daarna gebracht een voorstel om het huishoudelijk reglement zo te wijzigen, dat er 6 bestuursleden komen. Bij handopsteken zijn 20 leden voor en 2 tegen, zodat er 6 bestuursleden zullen komen. De vergadering geeft de wens te kennen, dat het bestuur de wijziging van statuten en reglement voorbereidt.

Hierna volgt de bespreking van punt 5. Door verschillende leden wordt gesproken over de taak van deze commissie, waarbij het woord wetenschappelijk zal worden weggelaten. De commissie wordt ingesteld met 21 stemmen vóór en 1 blanco. Aan de door het bestuur voorgestelde leden van de commissie, (die specialisten moeten zijn en zullen worden verkozen), om de plannen voor de commissie te maken worden nog toegevoegd de heren Gremmen en de Vries, waarna de vergadering ook dit goedkeurt. Het commissiebestuur wordt gekozen door de leden van de commissie. De hr Huysman wordt bij acclamatie door de vergadering tot voorzitter van de commissie benoemd.

Vóór punt 7 wordt gezegd, dat prof. Uffelie niet tevreden is over de behandeling van de lantaarnplaatjes van de Vereniging. Hierna wordt besproken over de verzameling van exciscaten. Men vindt het voldoende één verzameling in stand te houden, echter zoveel mogelijk duplicaten te hebben op andere plaatsen of in eigen verzameling met het oog op verlies. Het is zeer gewenst, dat men zoveel mogelijk materiaal opzendt naar het Rijksherbarium te Leiden. Daar is alle gelegenheid om het materiaal deskundig te bewaren, vooral nu daar een post is uitgetrokken voor een mycoloog. Het bestuur zal een regeling treffen met de directeur van het Rijksherbarium over de voorwaarden waaraan zal moeten worden voldaan voor raadpleging van de collectie.

Bij punt 8 wordt de vergadering geraadpleegd over het instellen van een propagandacommissie, meer om de belangstelling voor de paddenstoelen in goede banen te leiden en plundering tegen te gaan. Het bestuur zal op de volgende vergadering met meer gedetailleerde voorstellen voor deze commissie komen.

De voorzitter bedankt nu de hr Daams, die bedankt heeft als redacteur van Fungus, voor het vele werk door hem in deze functie voor de vereniging gedaan. De vergadering gaat ermee accoord nu een nieuwe redacteur te benoemen, maar eerst komt nog de hr Huysman met enkele voorstellen over de publicaties van de vereniging, dus eigenlijk punt 7. De hr Huysman wil dat Fungus meer wetenschappelijk zal worden en dat er een gestencild contactblad zal komen voor de andere mededelingen. Dit spaart kosten en hij meent in tegenstelling met de voorzitter, dat er voldoende copie voor zo'n Fungus b.v. 2 × per jaar zal zijn. Daar deze plannen toch eerst op solide basis nader zullen moeten worden bekeken, wordt nu als redacteur voor de huidige Fungus Dr Maas Geesteranus bij acclamatie benoemd.

Bij de rondvraag zegt de hr Huysman, dat hij heeft gemerkt, dat velen van zijn circulaire zijn geschrokken. Zijn motieven zijn echter niet geweest om af te breken maar om op te bouwen. De voorzitter dankt de hr Huysman voor zijn woorden, het Pharm. Lab. voor de verleende gastvrijheid en de leden voor hun aanwezigheid en het hoge peil, waarop de discussies zijn gehouden, waarna hij de vergadering sluit.

J. P. S. Smit, *Secretaresse*

In Fungus is over dit onderwerp al meer geschreven. Toch blijkt mij herhaaldelijk, dat de tegenwoordig door mij gevolgde methode niet algemeen bekend is. Al het mij toegestuurde materiaal wordt namelijk gedroogd. In wezen doet het er weinig toe, of het drogen door middel van gas of electriciteit geschiedt. In de naaste toekomst zal ik tot het laatste overgaan, voorlopig gebruik ik nog gas en de resultaten zijn goed tot uitnemend. Maar gasvlammetjes kunnen gevaarlijk zijn, vooral in een particulier huishouden. Voor eigen gebruik, zowel thuis als op reis, ontwierp ik daarom een droog-apparaatje, waarmee ik reeds goede ervaringen heb opgedaan. Hieronder volgt de beschrijving en een schets.

Op een grondplank van vurenhout of multiplex, met de afmetingen van 20 × 20 × 2 cm, wordt een rechtopstaande fitting gemonteerd. De stekker wordt met een metalen strookje op de plank vastgezet. Tussen plank en stekker bevindt zich nog een dun plaatje karton, hetgeen de aansluiting van de contrastekker vergemakkelijkt. Als lamp gebruik ik een 60 W gloeilamp. De zijwaarts uitgestraalde warmte wordt omhoog gereflecteerd door een kartonnen reflector. Deze is zelf te vouwen van zogenaamd etalage-karton, dat aan een zijde met aluminiumverf is bestreken. De fotohandel levert vermoedelijk nog wel kartonnen reflectors, die aan de binnenkant bedekt zijn met aluminiumfolie en gebruikt worden bij blitzlicht-opnamen.

Op elk der vier hoekpunten van de grondplank wordt een gat geboord waarin een metalen kokertje met een binnendiameter van 3 mm wordt ingelaten. Zonder deze kokertjes zouden de rechtopstaande spijlen het hout spoedig kunnen uitslijten en daardoor te wankel komen te staan. De spijlen zijn van 4 mm dik ijzerdraad, waarvan de onderste 2 cm bijgevijld zijn, zodat zij nauwsluitend in de kokertjes passen. Rechthoekig op iedere spijl worden, op een hoogte van 24,5 en 32 cm van de grond af, 7 tot 8 cm lange dwarsstukken gesoldeerd. Door deze dwarsstukken volgens de diagonalen van de grondplank te plaatsen, kunnen zij op twee hoogten een metalen gaasje ondersteunen. Paddenstoelen op het onderste gaasje worden gedroogd bij een temperatuur van ongeveer 48 ° C, die op het bovenste gaasje bij ongeveer 38 ° C. Het is duidelijk, dat grote, vlezige soorten (Inocybe, Tricholoma) beneden gelegd dienen te worden, kleinere (Galerina, Mycena) boven. Om te zorgen, dat alle warmte inderdaad recht omhoog door de gaasjes strijkt, omwikkel ik het apparaat aan de zijkanten met een krant, die, op zijn plaats gehouden door een elastiekje, een touwtje of paperclips, als een koker slechts van onder en boven open is en als een schoorsteen werkt.

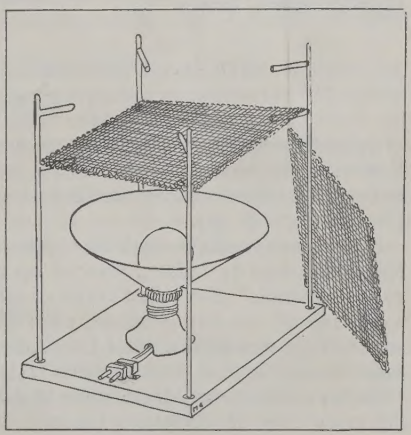

Exacte droogtijden kan ik natuurlijk niet opgeven, die hangen van de soort en het watergehalte af. Een door regen doorweekte paddenstoel droogt vanzelfsprekend langzamer dan een in droge tijden verzameld exemplaar. Lepiota rhacodes zal 1 à 2 etmalen nodig hebben om te drogen, Mycena pura enkele uren. Ook de kosten kan ik niet precies opgeven, die hangen van het electriciteits-tarief af. Indien ik echter de lamp bij mij thuis 24 uur laat branden, verbruikt zij 24 × 60 = 1,44 kilowatt, hetgeen mij bij een tarief van 8 cent per kW op iets minder dan 12 cent komt. Kleine en grote soorten door elkaar genomen is de „capaciteit" van het droog-apparaat ongeveer 20 exemplaren. Laat de de gemiddelde droogduur een etmaal zijn, dan kost het drogen van een paddestoel in de drukke tijd, wanneer er dus geen plekje ongebruikt blijft, nog minder dan een cent.

De voordelen van het toestelletje zijn duidelijk: 1. het is geheel uitneembaar en makkelijk te vervoeren; 2. het is goedkoop in aanschaf; 3. het is vrij goedkoop in gebruik; 4. het is overal bruikbaar, waar electriciteit is.

Om te kunnen beoordelen of het droogproces is afgelopen, zij vermeld, dat een door en door droge paddenstoel bij tikken een helder geluid geeft. In deze toestand zijn fungi echter veel te bros en nog niet geschikt om in een envelop te worden weggeborgen. Zij moeten nog enkele uren open aan de lucht blijven liggen, tot zij voldoende vocht uit de atmosfeer hebben opgenomen en weer slap zijn geworden. Daarna kunnen zij zonder bezwaar worden opgeborgen, waarbij het zal opvallen hoe weinig ruimte zij innemen. Slechts Russula- en Lactariussoorten misdragen zich in dit opzicht, blijven hard en onbuigzaam en nemen daardoor veel ruimte in beslag. Bij wijze van compensatie moet gezegd worden, dat Russula's prachtig van kleur blijven.

De beste manier van bewaren is om de enveloppen alfabetisch in kartonnen dozen te rangschikken. Hermetische sluiting van de dozen is in het geheel niet nodig, want 2 tabletten paraformaldehyde per doos vrijwaren de collectie voor minstens de duur van een half jaar voor de zozeer gevreesde gevolgen van schimmel of insectenvraat. En een tablet kost slechts 2 cent.

Rijksherbarium, Leiden R. A. Maas Geesteranus

STUDIES OVER HET GESLACHT AMANITA

1. Amanita eliae

Op 30 September 1934 werd op een excursie van de afdeling Alkmaar van de N.M.V. onder leiding van Ir A. C. S. Schweers in Geversduin bij Castricum een paddenstoelensoort verzameld, waaraan de naam *Amanita eliae* werd gegeven (Fungus jrg. 6 p. 57).

Onder deze naam bevindt zich ook materiaal in de alcoholcollectie in het Rijksherbarium te Leiden, waarbij op het etiket staat „Castricum Augustus 1934 Schweers". Dit etiket is één of meermalen overgeschreven, en daarbij is waarschijnlijk een fout gemaakt, want de aanwinstenlijst over de jaren 1933 tot en met 1939 van de hand van J. S. Zaneveld vermeldt „*Amanita eliae Castricum* IX 1934 Ir A. C. S. Schweers" (Med. Ned. Myc. Ver. 25 1941 p. 45).

De heer Schweers, die destijds in Alkmaar woonde, heeft zeer waarschijnlijk meermalen de vindplaats bezocht, want hij heeft een aquarel vervaardigd

waarbij staat „Amanita eliae? Geversduin 10-9-1934". Ongelukkigerwijs is dit vraagteken bij vermeldingen elders van deze vondsten weggelaten, hetgeen de indruk wekt alsof SCHWEERS zeker was van deze determinatie. Deze naam is inderdaad onjuist, en puntsgewijs wordt hieronder de argumentatie gegeven.

1. De afgebeelde exemplaren op de aquarel van SCHWEERS hebben een vaal geelbruine hoed met een iets donkerder centrum. *A. pantherina* kan variëren van donker dadelbruin, sepia, gelig bruin tot witachtig. Voor *A. eliae* wordt opgegeven roze-wit, roze-geel, zalmkleurig, vleeskleurig en bij oud worden soms isabel-hazelnootkleurig (GILBERT p. 265, MALENÇON).

Terwijl dus bij *A. pantherina* elke roodachtige tint ontbreekt, is *A. eliae* zelden bruin getint. De afgebeelde exemplaren vertonen dus de meeste overeenkomst met *A. pantherina*.

2. De plakjes op de hoed van de afgebeelde en de geconserveerde exemplaren zijn klein en in het centrum talrijk, zoals bij *A. pantherina*; bij *A. eliae* zijn ze meestal aanwezig in de vorm van grote lappen (GILBERT p. 264).

3. De steel van de afgebeelde en de geconserveerde exemplaren is kaal. *A. eliae* heeft een vezelige, vlokkige of schubbige steel (GILBERT p. 264, MALENÇON).

4. Bij twee van de drie afgebeelde exemplaren komt aan de steelbasis een al of niet complete ring voor, welke afkomstig is van de volva, en ook bij het alcoholmateriaal zijn deze ringen duidelijk zichtbaar. Dit is een zeer veel voorkomend verschijnsel bij *A. pantherina*. GILBERT (p. 264) zegt, dat bij *A. eliae* meestal geen spoor van deze ringen te zien is.

5. De knol bij de geconserveerde exemplaren is tot 2 × zo breed als de steelbasis even boven de knol, en naar onder toe steeds iets puntig. *A. eliae* heeft geen of nauwelijks een knol en een meestal afgeronde basis (GILBERT p. 264).

6. Bij de aquarel staat als sporenmaat opgegeven 8–9 × 6–8 μ. Bij het alcoholmateriaal vond ik 8,5–10,5 × 6,5–8 μ, KÜHNER en ROMAGNESI (p. 433) geven voor *A. pantherina* 10–12 × 7–8 μ en LANGE (p. 15) geeft voor deze soort 8–12 × 6,5–7,5 μ. GILBERT (p. 266) geeft voor *A. eliae* 12–12,5 × 7,5–8 μ en KÜHNER en ROMAGNESI (p. 433) geven (8–)10–14(–17) × 7–9 μ. Over het algemeen zijn dus de sporen van *A. eliae* groter dan die van *A. pantherina*, terwijl de sporen van het materiaal uit Castricum zelfs voor *A. pantherina* klein zijn.

7. *A. eliae* is een voorjaarssoort, verschijnend van Mei tot en met Juli (GILBERT p. 264). Het materiaal uit Castricum werd in September verzameld.

Deze zeven punten zijn voldoende om te mogen concluderen, dat de exemplaren in 1934 bij Castricum gevonden niet tot *A. eliae* maar tot *A. pantherina* behoren. *A. eliae* is dus officiëel nog niet in ons land verzameld. Gezien echter het voorkomen van deze soort in België en Duitsland, mogen we haar misschien toch wel in Nederland verwachten, vooral in het Oosten en Zuiden. Elke tip aangaande deze soort is van harte welkom, en elke aanwijzing zal zo goed mogelijk worden onderzocht.

Summary

Up to the present *Amanita eliae* was believed to be indigenous. The find was attributed to the late Mr SCHWEERS, but it seems to have escaped the attention that this mycologist himself had doubts about the species being correctly identified.

Examination of both the watercolour by SCHWEERS and the specimens preserved in alcohol proved the material to represent a somewhat pale form of *Amanita pantherina*.

LITERATUUR

GILBERT, E. J. 1941. Amanitaceae. In Bresadola Icon. Mycol. 27 suppl. 1 Mediolani.
KÜHNER, R. en ROMAGNESI, H. 1953. Flore Analytique des Champignons Supérieures. Paris.
LANGE, J. E. 1935. Flora Agaricina Danica 1. Copenhagen.
MALENÇON, G. 1930. Amanita eliae. In Bull. Trim. Soc. Mycol. France 46: Atl. pl. 36. (Goede afbeelding).

Leiden C. BAS

STROPHARIA FERRII BRES
(= STROPHARIA RUGOSO-ANNULATA FARL.)

In Juni '53 vond ik in een haver- en gerstveld bij de Steeg een grote paddenstoel, die sterk opviel door de rode kleur van de hoed en nog meer door de kleur van de lamellen, die blauw-paars was. In „Les Agaricales" van KONRAD et MAUBLANC vond ik een korte beschrijving die met deze paddenstoel goed overeen kwam.

In Juni kwamen er achtereenvolgens een aantal nieuwe exemplaren. In Juli zag ik ze niet meer. Toen in 't begin van Augustus het koren gemaaid was, kwamen er verder op het land hier en daar groepjes van verscheidene exemplaren te zien. Zelfs nadat het land weer omgeploegd was, en er knollen ingezaaid waren, verschenen op vele plaatsen telkens weer groepjes of enkelingen tot eind September. Daarna bleven ze weg, evenwel, op 23 Nov. toen de knollen afgemaaid waren, stonden er weer 3 exemplaren, die helemaal geen rood aan de hoed vertoonden, maar verder goed uitgegroeid, vlezig en kleverig waren. Hoed 5-16 cm, dik, stevig, vlezig, donker-karmijn- of wijnrood, vochtig iets kleverig, enigszins ruig, fluweelachtig; droog vezelig gestreept, kleur veel lichter, beige-bruinachtig, met naar 't midden toe barsten, die een geelachtige ondergrond laten doorschemeren. De hoedvorm is jong half bolvormig (Fig. 1), daarna iets vlakker, terwijl een dikke ingerolde rand blijft bestaan (Fig. 2). Exemplaren die zich bij droogte ontwikkeld hebben, worden slanker en hebben een vlakkere hoed, die zich tenslotte geheel uitspreidt (Fig. 3).

Steel bovenaan wit, glanzend, naar beneden toe gelig-grijs, vezelig gestreept, boven dunner; beneden overgaand in een onregelmatig gevormde verdikking, die in de grond zit en waarvan de aanhangende klei niet te verwijderen is. Hieraan vindt men rhizomorphen.

Ring wit tot vuilwit of geelwit, dikwijls bedekt met een laagje zand en klei, waaruit hier de grond bestaat. Bij droogte exemplaren blijft de ring om de steel hangen en is soms verschuifbaar. Het periphere deel vormt meestal een rand van driehoekige slippen (Fig. 3). Bij exemplaren, die in vochtig weer, dus snel gegroeid zijn, blijft de ring als regel tegen de lamellen hangen en wordt in typische figuren uiteengescheurd (Fig. 2).

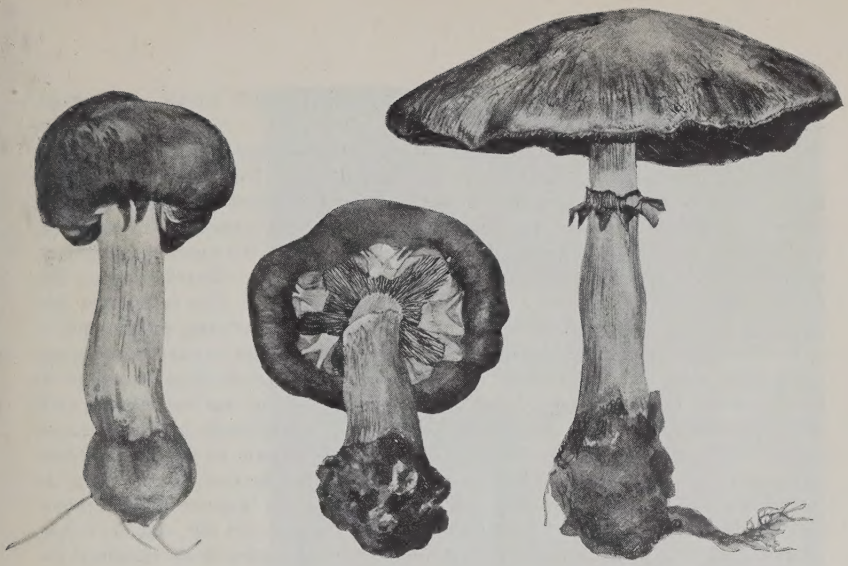

Fig. 1 Fig. 2 Fig. 3

Lamellen blauwpaars, bijna viooltjeskleurig, later meer grijspaars of grijs met lichte snede, breed, aangegroeid, hier en daar een spoortje aflopend, bij oudere exemplaren gegolfd.

Vlees wit, onveranderlijk.

Sporenstof donker purper.

Microscopie. De sporen zijn lichtgrijs-lila, 10–13/7–8 met duidelijke pore. Gotiden 25–45/12–20.

Grootte, vorm en kleur van de paddenstoel zijn zeer variabel. Naast de typische beschreven exemplaren waren er ook veel blekere, slankere, die gedeeltelijk onder een strohoop opgegroeid waren of zich bij droogte ontwikkeld hadden.

Voor ons land is dit de eerste vindplaats van *Strophana Ferrii*. In Amerika is hij in de laatste jaren vrij veel waargenomen. PEARSON beschrijft hem in '46 voor het eerst voor Engeland en vermeldt ook de afwijkende bleke vorm. Verder is hij bekend in Zuid-Zwitserland en aan de Italiaanse meren, waar hij ook deze zomer vrij veelvuldig is waargenomen. Overal groeide hij tussen graan. Volgens HUIJSMAN, die in Sept. in Luzern exemplaren uit Tessino zag, kwamen deze volkomen overeen met de mijne, alleen was de kleur nog fraaier rood. Daarbij kan ik nog op merken, dat ik de indruk heb, dat de voorjaarsexemplaren sprekender van kleur waren dan de herfstexemplaren, zowel w.b. het rood van de hoed, als het blauw van de lamellen. De grootte van de sporen is hier dezelfde als van PEARSON, terwijl ze bij de andere beschrijvingen iets groter opgegeven worden. In tegenstelling met PEARSON's exemplaren sporuleerden de mijne overvloedig.

Nasporingen om te weten te komen of het zaad van de gerst en haver uit Amerika afkomstig was, waren negatief. J. SCHUTTE-APPELDOORN

OVER ENIGE RARITEITEN UIT EIGEN TUIN

Dit jaar bracht mij in onze eigen tuin een paar aardige verrassingen. Eerst enkele woorden ter inleiding, wat deze hof zelf betreft. Toen wij vele jaren geleden op de Wageningse Berg kwamen wonen, was het hier alles verwaarloosd bouwland. En ter dege! Bij de aanleg van de tuin is het kweekgras er letterlijk bij karrevrachten, met paard en wagen, uit weggevoerd. We kunnen veilig aannemen, dat de paddenstoelen er toen heel schaars waren. Maar in de loop der jaren is daar gaandeweg wel wat verandering in gekomen. Een tuin is uit den aard der zaak nooit een paddenstoelenparadijs, maar ruim dertig soorten heb ik er toch wel waargenomen. Het is niet mijn bedoeling ze hier te gaan opsommen, maar ik wil toch even aanstippen, welke factoren deze geleidelijke invasie in de hand gewerkt hebben. Ik moet dan noemen: *a.* de ligging van het terrein, vlak bij bos en kreupelhout, *b.* het feit, dat er allengs verschillende bomen, berken, wilgen en populieren, een paardekastanje en een esdoorn, in geplant werden, *c.* voorts, dat enige van deze bomen later weer geveld werden, hetzij omdat ze gingen kwijnen, zoals de balsempopulieren, hetzij dat ze te groot en te lommerrijk werden en te dicht bij huis stonden en ten slotte *d.* het feit, dat de Wageningse Berg en dus ook onze tuin gedurende enige maanden in de vuurlinie gelegen heeft, waardoor sommige bomen ernstig beschadigd werden.

Enige toelichting zal misschien niet overbodig zijn. Wat *b.* betreft: het was ongetwijfeld aan de aanwezigheid van berken te danken, dat er verleden jaar enige vliegenzwammen in de tuin prijkten en eveneens, dat er zich deze zomer en herfst een groot aantal zwart-groene melkzwammen (*Lactarius turpis* of wel *necator*) in het grasveldje nabij die berken vertoonden. Ook de aanwezigheid van de Krulzoom (*Paxillus involutus*) zal wel met die berken in verband staan. Maar nu *c.*, het vellen van bomen, zult ge misschien zeggen, hoe kan dit de paddenstoelenflora verrijkt hebben? Heel eenvoudig, deze bomen werden voor het grootste deel opgestookt. Maar de zware ondereinden, moeilijk klein te krijgen, werden in een achterafhoekje van de tuin neergelegd. En op deze stronken ontwikkelden zich geleidelijk verschillende van de gewone houtzwammen, zwavelkopjes, elfenbankjes en dg. Maar ook minder algemene, zoals bijv. *Polyporus varius* groeiden hier. En deze herfst geurde die hele hoek soms, vooral bij warm weer, naar anijs: Een van de stompen, het restant van een wilg, die al een paar jaar geleden geveld was, droeg talrijke exemplaren van de Kurkanijszwam (*Trametes suaveolens*).

De oorlogshandelingen hebben hier op verschillende wijzen de paddenstoelenflora verrijkt. Toen wij na de evacuatie (in 1940) hier weer terug kwamen, bleek het, dat er paarden in de tuin gegraasd hadden. De onmiskenbare sporen die ze nalieten heb ik in een hoek, vermengd met dor blad, bijeen geharkt en zodoende zonder opzet een goed substraat voor champignons gereed gemaakt. Dit heeft ons inderdaad na zekere tijd enige mooie champignons (*Ps. arvensis*) opgeleverd. Maar van meer betekenis is toch de beschadiging, die aan de bomen werd toegebracht, wat toegang verschafte aan enige wondparasieten. Ik noem hier de Boomgaardzwam (*P. pomaceus*), op een zwaar gehavende roodbloemige Prunus en de Oesterzwam op een esdoorn, die heel wat granaatscherven heeft opgevangen. Ook op de stamresten van andere bomen hebben zich verleden jaar de oesterzwammen rijkelijk ontwikkeld. O.a. vond ik daar, een exemplaar,

Oesterzwam boven op boomstam zich ontwikkelend, centraal gesteeld

Foto L. Bannink

dat bovenop een stamstuk stond en dat de eigenaardige, alzijdig ontwikkelde vorm had die reeds vroeger in Fungus is beschreven door SWANENBURG DE VEYE (Zie Jrg. 7, p. 37).

In ditzelfde hoekje vond ik, om nu maar met mijn rariteiten voor de dag te komen, in het voorjaar een flink exemplaar van de Grote Kluifjeszwam (*Gyromitra esculenta*), een paddenstoel, die toch zeker verre van algemeen is. In Fungus wordt hij enige malen genoemd; als vindplaatsen worden Deventer, Diepenveen en Nunhem vermeld. Ik voor mij herinner me niet de paddestoel ooit gevonden te hebben. Het was dus wel een grote verrassing hem hier op eigen erf aan te treffen.

In de tweede plaats moet ik een Collybia noemen, die – in vele exemplaren in het gras – door fraaie bruine kleur en gele lamellen de aandacht trok. Ik had deze ook reeds in 1952 in onze tuin gevonden. Dit jaar kwamen in de loop van de maand Juni wederom in een (wat pover en mossig) gazon talrijke exemplaren voor de dag, ongetwijfeld *Collybia funicularis* (FR. ex. BULL.). Deze soort is nauw verwant aan *Collybia dryophila*, het eikenbladzwammetje, en zij werd dan ook door FRIES (1821) beschreven als *Agaricus dryophilus* β *funicularis*. BRESADOLA en sommige Franse mycologen zijn hem hierin aanvankelijk gevolgd; andere beschouwden hem reeds spoedig als een goede, afzonderlijke soort, zo BATAILLE (1919), die hem geeft als MARASMIUS funicularis en GILLET, die hem in zijn „Champignons de France" afbeeldt onder de naam *Collybia luteifolia*, een naam, die m.i. heel wat passender is dan „funicularis". KONRAD et MAUBLANC geven in hun „Icones selectae" een zeer goede afbeelding, onder de naam *Collybia dryophila subspecies funicularis* (FRIES) KONRAD. In hun laatste werk „Les Agaricales" (1948) vermelden zij hem echter als een afzonderlijke soort: *Collybia funicularis* (FR. ex BULL.) Zij zeggen: „Cette forme est cependant si caractéristique qu'il nous parait plus normal d'en faire une petite espèce,

affine mais différente". Ik vind het wel grappig, dat ik toen ik de soort voor het eerst in mijn tuin aantrof, volstrekt niet aan *Coll. dryophila* heb gedacht. Voor een deel misschien door het feit, dat ik de paddenstoelen in een gazon vond. Voor mijn gevoel is *Coll. dryophila* een echt bospaddenstoeltje; men vindt het volgens KONRAD et MAUBLANC „aussi bien dans les forêts de conifères que dans les bois feuillus". In het loofbos is het tussen dor blad een van de algemeenste verschijningen. De soort schijnt nogal polymorph te zijn, zodat er vele variëteiten of ondersoorten onderscheiden zijn; in hoeverre deze enigzins constant zijn blijft de vraag.

Onze *Collybia funicularis* dan onderscheidt zich vooral door zijn heldergele plaatjes. Ook komt het mij voor, dat de paddenstoelen over het geheel wat meer gedrongen van bouw zijn, wat minder slank, dan die van dryophila; de hoeden zijn van een fraaier bruine kleur, meer roodbruin en vaak met gele rand. Alles te samen is het een meer in het oog vallende verschijning. Als vindplaatsen geven KONRAD et MAUBLANC op: Sparrebossen, boskanten, zowel op oude stronken als op de grond, tussen mos en in gazons. Ondanks deze verscheidenheid is de paddenstoel in Frankrijk zeldzaam. Ook BRESADOLA, die er een voortreffelijke afbeelding van geeft, zegt: „rarissime". Hoe is het nu in ons land er mee gesteld? Voor zover ik heb kunnen nagaan, komt de naam „funicularis" in de annalen onzer vereniging slechts eenmaal voor (Suze de Lint, Fungus jrg. 7, p. 76). Het lijkt mij vrij zeker, dat hier van de „echte" funicularis sprake is. Wel is het wat vreemd, dat in de daar gegeven beschrijving sprake is van een „roodbruine papil in het midden van de hoed", want dit is zeer zeker niet karakteristiek. Ik heb die bij geen van mijn vrij talrijke exemplaren waargenomen. KONRAD et MAUBLANC vermelden „parfois un peu mamelonné, bientôt plan, à la fin déprimé.

Het is echter wel zo goed als zeker, dat de soort meermalen werd gevonden en op tentoonstellingen prijkte, maar dan onder de naam *„dryophila var. exsculpta"*. Onder deze naam vindt men nl. onze paddenstoel bij RICKEN (no 1244). Ik zeg dit op gezag van KONRAD et MAUBLANC; maar inderdaad, RICKEN's korte beschrijving van var. exsculpta, „mit intensiv schwefelgelben Lamellen, gelblichen Stiel und öfter auch schwefelgelb gerandetem Hut" klopt wel heel goed met de door mij gevonden exemplaren. Nu vinden wij *Collybia dryophila var. exsculpta* (maar dan hoogst waarschijnlijk in de zin van RICKEN) wel enkele malen in de „Mededelingen" vermeld, zo in band XVI, p. 35 (excursieverslag Amerongen, 26 September 1926). Het is moeilijk meer uit te maken of wij in deze gevallen met funicularis of met de „echte" exsculpta (sensu BRESADOLA, KONRAD et MAUBLANC e.a.) te doen hebben. Het eerste lijkt mij echter wel het waarschijnlijkst. Volgens KONRAD et MAUBLANC onderscheidt zich de laatstgenoemde vooral door de geelachtig-bruine olijfkleur van de hoed, van steel en vlees. Naar hun afbeeldingen te oordelen heeft men hierbij ook met veel slankere vormen te doen dan bij funicularis. Microscopische kenmerken ter onderscheiding van deze aan dryophila verwante vormen zijn er, voor zover ik kan nagaan niet. Dit op zich zelf kan m.i. geen reden zijn, om ze niet als volwaardige soorten te beschouwen.

Een grote verrassing was het, toen ik op een Zondagmiddag in Juni, na een wandeling die op mycologisch gebied niet veel bijzonders had opgeleverd, vanuit de huiskamer, ongeveer 10 m van het huis een vrij grote, witte of licht gele

paddenstoel ontdekte, wat bij onderzoek een nog niet geheel ontwikkeld exemplaar van de Zijdeachtige Volvaria (*Volvaria bombycina*) bleek te zijn. Dit was tot ontwikkeling gekomen in een molmige holte aan de bovenzijde van een der onderste dikke takken van die zwaar beproefde boom! Deze merkwaardige paddenstoel is nog niet lang geleden in Fungus genoemd en afgebeeld (1952, Jrg. 22, p. 25 en in 1953, Jrg. 23, p. 29), zodat ik hiernaar kan verwijzen, wat betreft het uiterlijk van deze paddenstoel. Het is een soort, die een heel groot verspreidingsgebied heeft. BRESADOLA, die er in zijn „Icones" een mooie afbeelding van geeft, noemt althans alle werelddelen, Australië en Zuid-Amerika incluis. In ons land werd hij, voor zover ik kan nagaan, het eerst gevonden door F. W. VAN EEDEN, de vader van de dichter, die een enthousiast wandelaar en florist was. Hij vond de paddenstoel in Juli 1889 nabij Haarlem op een levende stam van Populus canadensis. Door zijn zorg werd hij afgebeeld in de Flora Batava (T. 1445). Men vindt dit vermeld in Oudemans' Révision. Merkwaardigerwijze vermeldt deze - waarschijnlijk ook op gezag van VAN EEDEN - een hoogst onaangename geur, iets wat ik niet heb waargenomen en ook nergens anders vond. Alleen de heer KALFF spreekt (in Fungus) van een onaangenaam zoetige geur van het vlees. MAUBLANC (Les champignons de France) vermeldt dit evenmin. Hij geeft een zeer goede afbeelding van de soort (Deel I, pl. 19; 2e ed.) Deze afbeelding vormt een goede aanvulling op de foto's van de heer KALFF en dr JONKER in Fungus. Deze laatste toont een exemplaar, dat nog niet geheel ontwikkeld is. Het zijige, fijn vezelig-schubbige oppervlak van de hoed is op deze foto goed te zien. Maar dat de geheel uitgespreide hoed een middellijn van 10 à 20 cm heeft, waardoor deze paddenstoel een van de fraaiste houtzwammen kan zijn, blijkt hier niet.

Bekijkt men deze foto aandachtig, dan bespeurt men op de volva langwerpig vierkante, enigszins hoekige vlekken. Ik nam die ook bij mijn exemplaar waar; het waren hier donker gekleurde lichaampjes, die – naar het mij voorkwam – buiten aan het oppervlak van de volva gehecht waren. Het is mij niet duidelijk geworden, wat dit voor lichaampjes zijn. Ik hield het ten slotte voor kleine deeltjes van het vermolmde hout, waarin de paddenstoel zich ontwikkeld had. Nu blijkbaar het exemplaar, dat op oud papier gegroeid is, ze ook duidelijk vertoont, kan deze veronderstelling niet juist zijn. Ook de regelmatige rangschikking (zoals de foto die toont) doet veeleer denken aan een buitenlaag van de volva, die bij zijn groei in deze deeltjes is uiteen gebarsten. Aangezien echter de hoed er geen spoor van vertoont en ze ook op andere afbeeldingen, bijv. die van MAUBLANC, niet te zien zijn, lijkt ook dit niet waarschijnlijk. Merkwaardig is, dat de nauwkeurige afbeelding van LANGE wel zulke donkere, hoekige lichaampjes op het ondereind van de volva vertoont; ze zijn hier veel onregelmatiger geplaatst en maken sterk de indruk van aanklevende – dus niet tot de paddenstoel behorende – deeltjes.

Is deze cosmopoliet nu overal zo'n zeldzame verschijning als bij ons te lande? In de oudere jaargangen van Fungus wordt hij maar hoogst zelden genoemd (zie Index 1–20); evenzo in de „Mededelingen". Dat de paddenstoel bij ons heel zeldzaam is, valt m.i. niet te betwijfelen. Wat Duitsland betreft, RICKEN zegt in zijn „Blätterpilze": „nicht überall", nu ja, dat spreekt wel van zelf! In zijn „Vademecum" prijkt de soort met één sterretje, waarmede RICKEN aanduidt, dat het niet bepaald een zeldzaamheid is. In Denemarken moet hij wel heel zeld-

zaam zijn: LANGE vermeldt, dat hij slechts eenmaal een, nog jong, exemplaar heeft gezien. Evenals het mijne groeide dit in een holte van een levende boom, een paardenkastanje. Deze zeldzaamheid is te merkwaardiger, waar de paddenstoel ogenschijnlijk zo weinig kieskeurig is wat zijn voedingssubstraat betreft. Allerlei loofbomen worden genoemd, verder oud papier (zie Fungus Jrg. 22) en een hoop zaagsel (vondst van EBBESEN in Denemarken), geperste houtvezels (Fungus Jrg. 23). Ook in Frankrijk schijnt hij verre van algemeen te zijn. Toch zeggen KONRAD et MAUBLANC (Les Agaricales, I p. 92): „Comestible apprécié et reconnu depuis longtemps". Onwillekeurig dringt zich de gedachte op of de paddenstoel misschien al te veel „geapprecieerd" is? Dat hij goed kan gedijen op papier- en houtafval opent perspectieven voor de cultuur.

Nauw verwante soorten (volvacea, esculenta) worden in warmere streken, o.a. op Java, met succes gekweekt op waardeloze plantenafval, zoals rijststro. Naar het schijnt laten deze paddenstoelen zich ook zeer goed drogen, waardoor ze een goed handelsproduct kunnen opleveren. VAN DER LEK

DE LEDENEXCURSIE VAN 17–18 OCTOBER

Begunstigd door fraai herfstweer, zwermde een kleine groep mycologen op Zaterdagmiddag 17 Oct. uit, naar de Eijkensteijnsche en Ridderoordsche bossen: een tamelijk zanderig boscomplex nabij Bilthoven met overwegend dennehout. Daar de regen gedurende vele weken verstek had laten gaan was de oogst niet overvloedig. Toch was er meer dan voldoende om een indruk te krijgen van dit gebied.

We ontmoetten al spoedig de beide Lactarii, die we vroeger, zowel de een als de ander *Lactarius glyciosmus* noemden. De „echte" *Lact. gl.*, die van FRIES, is een grote en donkerbruinviolette soort, die zowel in Scandinavië als in onze streken veel voorkomt. Verder naar het zuiden wordt ze echter spoedig schaarser, om zich in Centraal-Europa in de subalpine naaldhoutbossen terug te trekken. De tweede, eveneens aangenaam ruikende soort is kleiner, tengerder, heeft ongeveer de kleur van *Lactarius vietus* en bezit in het centrum bijna steeds een kleine umbo (welke laatste overigens ook vaak bij *Lact. glyciosmus* aanwezig is). Het zwaartepunt van de verspreiding ligt hier zuidelijker. Bij ons zijn, dunkt me, beide soorten even algemeen, hoewel zelfs binnen onze landsgrenzen enig verschil in verspreiding valt waar te nemen.

Met de naamgeving van de kleinste soort is het tamelijk droevig gesteld. KNAUTH en NEUHOFF beschouwden ze, in de voortzetting van het werk van KALLENBACH, als de *Lactarius cyathula* van FRIES. KÜHNER en ROMAGNESI meenden er echter *Lact. impolitus* in te herkennen, evenzo een soort van FRIES. Als we thans de diagnosen van de grote Zweedse mycoloog erop nalezen worden we al weinig wijzer. Het is best mogelijk dat één van de twee naamgevingen juist is; geenszins is echter uitgesloten dat ze beide onjuist zijn. Het ware slechts mogelijk een juiste oplossing te benaderen door vers materiaal, gezocht op de oorspronkelijke vindplaatsen van FRIES, te vergelijken met de afbeeldingen die deze heeft laten vervaardigen en die in Upsala bewaard worden.

Volgens de boeken is de echte *Lact. glyciosmus* aan *Coniferen* gebonden, terwijl *Lact. impolitus* Fr. sensu K. et R. tot het régime van de *berk* behoort. Dit blijkt echter niet geheel juist te zijn. In het Korenburgerveen, waar *Pinus* in

sommige stukken geheel afwezig is (evenals ook andere naaldbomen) is het gemakkelijk te constateren, dat zowel *Lact. glyc.* als *Lact. imp.* aan de *berk* gebonden kan voorkomen. Ook elders heb ik ditzelfde kunnen waarnemen.

Een andere Lactarius die we Zaterdagmiddag herhaaldelijk tegenkwamen was *Lactarius hepaticus*. Evenals dit bij *Lact. glyciosmus* het geval is geweest, heeft men ook hier tot voor kort twee geheel verschillende soorten onder één naam aangeduid. De èchte *Lactarius hepaticus* van PLOWRIGHT, in de late herfst een algemeen bewoner van de uitgeloogde dennebossen in de lage landen, en daarnaast een soort die een boreale en alpine verspreiding bezit, aan de spar (*Picea*) is gebonden en in 1953 in de Flore van KÜHNER en ROMAGNESI de naam van *Lactarius badiosanguineus* heeft gekregen. Dank zij het feit dat mycologen hoe langer hoe meer hun gezichtskring verruimen door het maken van reizen, is ook hier klaarheid gebracht. Tot mijn vreugde heb ik dit jaar de mooie donkerroodbruine *Lact. badiosanguineus* in de Alpen leren kennen. Ik hoop nog eens gelegenheid te hebben in Drente, onze aan noordelijke elementen zo rijke provincie, een speurtocht te kunnen ondernemen naar deze en heel veel andere boreale Fungi. Stellig is *Lact. badios.* ook in de hoge Ardennen te verwachten. Het voorkomen van soorten als *Russula mustelina*, *Stropharia depilata* e.a. wijst daarop.

Meermalen ontmoetten we ook *Galerina rubiginosa*, een soortje dat zo vaak met *G. hypnorum* wordt verwisseld. Toch zijn ze gemakkelijk van elkaar te onderscheiden. De steel van *G. rubig.* is dicht bezet met afstaande cystiden. Met een gewone loupe is dit zonder moeite te zien. Ook is deze soort meer roodbruin, vooral de steel, en ze is nagenoeg smaak- en reukloos. *Galerina hypnorum* heeft een sterke meelreuk (kneuzen!) en een duidelijke ranzig meelachtige smaak (een gehele hoed fijnkauwen en zorgvuldig proeven).

Interessant was de aanwezigheid van *Lepiota Brebissonii*, die we in het algemeen in voedselrijker bossen, vooral in die langs de duinzoom, tegenkomen. Dan was er nog een eigenaardige vorm van *Lepiota naucina*, een verzamelsoort door LOCQUIN bestudeerd.

Na afloop der excursie deelde de Secretaresse, die alles nauwkeurig genoteerd had, tot haar zichtbare voldoening mede, dat het aantal gevonden soorten 71 bedroeg. Deze niet zeer emotierijke middag werd besloten met een eenvoudig doch uitstekend diner in Hotel de Schouw, waarna de avond rustig wegkabbelde onder het genot van gezellige kout en een kop koffie.

De volgende dag verzamelden we ons 's morgens omstreeks negen uur op Rhijnauwe. De klei van de Kromme Rijn maakte dat onze verwachtingen hoog gespannen waren; we werden daarin dan ook niet teleurgesteld. Het begon al met een paar interessante soorten door de Heer Schütz vóór dag en dauw, weliswaar op Rijnklei, doch elders, geplukt. Mag ik U voorstellen: *Hygrophorus quietus* met een reuk herinnerend aan die van *Lactarius quietus*, een habitus die aan *Hygrophorus coccineus* doet denken en eigenaardige, in het midden sterk ingesnoerde sporen; een soort in 1947 door KUHNER uit de Jura beschreven. Ze schijnt een uitgesproken alkalische bodemreactie te eisen. Hoewel in de kalkrijke Jura niet zeldzaam, schijnt ze bij voorbeeld in het Zwitserse middenland geheel te ontbreken. Dan kwam daar nog uit de grote tas *Russula olivacea* te voorschijn. Allermerkwaardigst! Men vraagt zich af waaraan die Rijnklei de eer heeft te danken van het vóórkomen van zo'n montane middeneuropeaan,

waarvan JULIUS SCHAEFFER zegt: „scheint im norddeutschen Tieflande zu fehlen." De genoemde twee soorten kunnen als indicatoren van een *voor ons land* heel bijzondere mycoflora gelden. Trouwens óók het vóórkomen van vele zeldzame *Boleten* is in deze streek bekend. Dàn verzamelde de Hr Bas er dit jaar *Amanita echinocephala* en plukte de Hr Reynders er, de in sommige Zwitserse rivierbossen (Auenwälder; v.g.l. de naam Rhijnauwe) zo algemene *Lepiotella irrorata*.

Nauwelijks op pad, beleefden we de sensatie van het seizoen: de zeldzame *Volvaria loveiana*, in prachtige blanke exemplaren, uit wijde volva te voorschijn komend en parasiterend op *Clitocybe nebularis*. Een dergelijke vondst doet men slechts eens in zijn leven. Ik kan U verzekeren dat menig zeer ervaren mycoloog nimmer het geluk heeft beleefd deze koninklijke parasiet in levende lijve te mogen aanschouwen.

Onder beuken stond een Tricholoma, zo van aanschijn een wat onwennige *Tricholoma ustale*. De sterke meellucht en de opvallend schubachtige steel deden *ustaloides* vermoeden, ook alweer een pas in 1953 in de bekende Flore beschreven soort. Inderdaad bleek ook bij nader beschouwing niets tegen deze diagnose te pleiten.

Prof. Uffelie plukte enige exemplaren van *Hygrophorus virgineus*, welke in hahitus afweken van de nog pas door mij bestudeerde *Hygr. virg.* sensu Bataille Ook de viersporige basidiën met de relatief zeer grote sporen pleiten sterk in de richting van het oorspronkelijk vermoeden dat we hier te doen hebben met *Hygr. virgineus* sensu Smith & Hesler, een Amerikaanse soort, die nog nauwelijks in de Oude Wereld bekend is. Nauwkeurige vergelijking met de volledige beschrijving der Amerikaanse auteurs dient nog te geschieden.

Van Rhijnauwe ging het 's middags naar Amelisweerd, dat helaas in ijltempo werd bezocht. Tot de meest interessante vondsten behoorde hier *Clitocybe maxima*, ook alweer zo'n middeneuropeaan, schijnbaar verdwaald in de Utrechtse dreven. Tot voor kort beschouwde men deze als variëteit van *Clit. geotropa*, die ook, hoewel zeldzaam, in Nederland voorkomt. Er zijn echter zoveel microscopische en macroscopische verschilpunten, dat we stellig van twee goede soorten mogen spreken. Dan memoreer ik de sierlijke *Pluteus cinereus* en de niet minder sierlijke en zeldzame *Naucoria granulosa*, die er in tamelijk veel exemplaren werd gevonden, om maar te zwijgen van de meer „vulgaire" vondsten als *Amanita strangulata*, *Lactarius ichoratus*, *Hebeloma sinapizans*, *Psathyrella leucotephra* (d.i. de *Stropharia hypsipoda* in LANGE), *Lyophyllum rancidum* (direct herkend door ons jong medelid Reijnders uit Amsterdam), enz.

Neen, ik geloof dat het aantal der gevonden soorten niet geteld is. De qualiteit maakte hier iedere quantitatieve benadering onmogelijk. Jammer, dat zo velen al dit schoons hebben gemist.

P.s. Nog deel ik aan belangstellende medeëxcursionnisten mede dat de drie exemplaren *Agaricus* (*Psalliota*), medegenomen van Rhijnauwe, tot twee soorten bleken te behoren. De een was *Agaricus vaporarius*. De ander klopte vrij goed met *Ag. squamuliferus*, bezat echter breder randcellen dan MOELLER hiervoor aangeeft. Nu beschouwt MOELLER echter *Agaricus Caroli* van PILAT als een synoniem en deze heeft dezelfde breedte der randcellen als de door ons gevonden exempla-·uəɹ We zijn dus tamelijk veilig als we voorlopig deze gevonden soort met de naam die de prioriteit heeft, nl. *Agaricus squamuliferus*, aanduiden. HUIJSMAN

SAMENKOMST OP ZATERDAGMIDDAG 16 JANUARI
te 2.30 uur in het Pharmacologisch Laboratorium Catherijnesingel 60, Utrecht

Alle leden die van hun interessante vondsten in 1953 iets hebben bewaard in de vorm van afbeeldingen, beschrijvingen of exsiccaten, worden verzocht hieromtrent iets mede te delen aan de hand van het materiaal.

Ook andere leden zijn welkom.

De Commissie tot bestudering van de Mycologische Flora

EXCURSIES 1953

Dit jaar zijn er 2 weekendexcursies geweest en 2 dagexcursies op Zondag.

De eerste weekendexcursie van dit seizoen op 26 en 27 September bracht ons samen in Winterswijk. De opkomst van de leden was middelmatig, die van de zwammen ook. Wel werden heel wat soorten gevonden, waaronder hele mooie, maar de aantallen exemplaren waren gering. Zaterdagmiddag bezochten we het terrein van de vuilstorting en het openluchttheater gelegen in de Huininkmaat, terwijl enkelen daarna nog even doorgingen naar het Buskersbos. Zondag vertrokken we al vroeg naar de kleikuilen en de bossen daaromheen en na de koffietafel in café Berenschot, dwaalden we door de Bekkendelle, een prachtig mycologisch terrein. Behalve de gewone soorten, die we vonden, gaven Dr A. F. M. Reynders en Dr Maas Geesteranus mij nog de volgende minder algemene soorten op:

Op Zaterdag 26 Sept. *Agaricus bitorquis* (= *edulis*); *Agaricus subperonatus; Pluteus salicinus; Pluteus hispidulus; Russula Schiffneri* (= *veternosa*); *Russula caerulea; Lactarius obnubilis; Marasmius Bresadolae* (= *erythropus, acervatus*); *Psathyrella stipatissima* Lange; *Resupinatus rhacodium; Bovista hungarica.* Deze beide laatste zijn zeer zeldzaam.

Op Zondag 27 Sept. *Pluteus leoninus; Russula grisea; Russula Turci; Russula atropurpurea; Lactarius cimicarius; Collybia cirrhata; Cortinarius concinnus; Deconica crobula; Inocybe sambucina; Inocybe lanuginose; Inocybe acuta* (= *umboninota*); *Nolanea icterina; Agrocybe arvalis; Marasmius bulliardii; Flammula spumosa; Tubaria pallidispora; Psathyrella atomata.*

Op 11 October stond het bos bij Vogelenzang op het programma. Dit leverde ook al niet te veel soorten op, zodat we doorgingen naar de Amsterdamse waterleidingduinen en tenslotte toch nog de volgende aardige vondsten kunnen melden, die Dr Maas Geesteranus mij verstrekte: *Ramaria flaccida*, die zeldzaam is; *Mycoacia fuscoatra; Gyroporus castaneus; Russula Xerampelina* var. *erythropus; Asterophora parasitica; Mycena pterigena; Nolanea icterina; Pluteus atromarginatus; Pluteus salicinus; Tricholoma scalpturatum; Geaster coronatum; Geaster minimum; Geaster saccatum; Geaster triplex.*

J. P. S. Smit

VERSLAG DER EXCURSIE NAAR OVER-HOLLAND 4 OCTOBER 1953

De traditie getrouw welhaast werd er weer een speurtocht gehouden in het bekende Over-Holland. Negentien deelnemers snuffelden in alle voor zwammen geschikte plekjes en vonden een goede 90 soorten, waaronder vele gewone, maar toch ook wel enkele, die het vermelden waard zijn. Zo was er één mooi exemplaar van *Limacella syn.: guttata* (Fr. et Pers.) Kd et Mblg *lenticularis* (Lasch) Gilbert en één exemplaar van een klein bruin melkzwammetje met waterige melk, *de Lactarius serifluus* (DC) Fr.

Lactarius ichoratus Fr., *Marasmius cohaerens* (Fr.) Quél., die in Les Agaricales *M. ceratopus* (Pers.) Quél. genoemd wordt. en *Russula pseudointegra* Arn. et Goris zijn vaste klanten en werden dan ook nu weer gezien.

Een exemplaar van de zeldzame *Russula farinipes* (Britz.) Romell, bracht ons in de war, omdat met $FeSO_4$ een duidelijke oranje verkleuring optrad, hetgeen volgens Pearson niet mag.

G. A. de Vries

BOEKBESPREKING

Dr MEINHARD MOSER (Innsbrück): *Die Blätter- und Bauchpilze;* (uitgegeven als Band II van de *Kleine Kryptogamenflora von Mitteleuropa* uitg. Gustav Fischer, Jena 1953).

Ziehier een voor Nederland uiterst bruikbaar determineerwerk dat aan vele eisen voldoet. Het formaat (19,5 × 11,5 × 1,6 cm) is zeer handig. De determineertabellen zijn eenvoudig en vermijden, zo lang mogelijk, microscopische kenmerken. Wat de opvatting der genera betreft is in hoofdzaak SINGER nagevolgd. Zo correct mogelijk heeft MOSER gepoogd zich aan de nomenclatuurregels te houden. Ook de moderne literatuur is zorgvuldig gezeefd en dat wat substantieel leek, is opgenomen. Tòch is het werkje lang niet uitsluitend compilatorisch. Op tal van plaatsen, in het bijzonder bij de Cortinarii, treedt de persoon van de schrijver naar voren. Het aantal opgenomen soorten is groot (b.v. Mycena: 103, Inocybe: 82, Phlegmacium: 122, enz.).

Me dunkt dat, sinds het Vademecum van RICKEN in 1920 verscheen, nimmer meer een werkje op dit gebied is uitgegeven dat voor zó weinig geld (12 D. Marken) zó veel biedt. In ons land kan het als een waardig opvolger van COOL en VAN DER LEK worden gebruikt. Hoewel tal van soorten vermeld worden, die bij ons wel ontbreken, vermoed ik toch, dat als onze Flora eens wat beter bekend zal zijn, tenminste 85 % van de genoemde Agaricales binnen onze landsgrenzen zal blijken voor te komen.

Ik heb ondervonden dat in de Duitssprekende landen nagenoeg ieder Agaricoloog of paddenstoelenzoeker „*Moser*" in zijn binnenzak meedraagt. Na weinig maanden schijnt de eerste druk dan ook al bijna uitgeput te zijn.

HUIJSMAN

NIEUWE ADRESSEN

Dr Ch. H. Andreas, Oosterweg 90, Haren Gr.
W. J. Reuvecamp Brinkgreverweg 55, Deventer.
A. Groenweg, Dapperstraat 69, Deventer.
J. Gremmen, Drouwlaan 21, Wageningen.
J. G. v. d. Bergh, G. M. de Bruynewijk 31, Sabaneta Aruba (N.A.)

INHOUD

Verslag van de Algemene Ledenvergadering, door J. P. S. Smit 45
Over het conserveren van Fungi, door R. A. Maas Geesteranus 47
Studies over het geslacht Amanita, door C. Bas 48
Stropharia Ferrii BRES (= Stropharia Rugoso-Annulata FARL.), door J. Schutte–Appeldoorn 50
Over enige rariteiten uit eigen tuin, door Van der Lek 52
De ledenexcursie van 17–18 October, door Huijsman 56
Excursies 1953, door J. P. S. Smit 59
Verslag der excursie naar Over-Holland, door G. A. de Vries 59
Boekbespreking 60